

Genièr de 2001

N° 49

Plumalhon

MAINATGES
D'ÒC

Lo
Kon-Tiki

La navegacion

Las tortugas lut

Lo conte

35 F (5,34 €)

ISSN 1264-6733

La tortuga lut

La tortuga lut fa partida de l'òrdre dels quelonians, un òrdre que i aviá sus Tèrra abans los dinosaures. Benlèu viu ara las siás darrièras annadas.

... un centenat d'ueus...

D'estudis scientifics recents fan veire que las poblacions de tortugas lut declinan. Son victimas dels fialats de pesca o dels sacs de plastic que manjan perque los confondon amb de medusas. Riscan de desaparéisser. Per empachar aquela catatròfa, d'associacions d'un pauc pertot dins lo mond ensajan de las aparar. Es lo cas de Gabon, ont los 800 km de plaja del país ne fan lo segond siti de ponda de las tortugas lut dins lo mond.

Cavar lo nis...

Sus tèrra son plan pus malbiaissudas. Lor cal de doas oras e mièja a tres oras per pondre. Per començar, cèrcan los melhors endreches per cavar lo nis. Un nis prigond de 60 a 80 cm que cavaràn amb las aletas de darrièr. Pondràn al ras de 140 uòus de 5 cm de diamètre. A la sason de la ponda, las femèlas pòdon pondre mai d'un còp, d'unas que i a, un desenat de còps.

Far un trauc a l'abric...

Tanlèu pondut, tornan barrar lo nis menimosament e passan mai d'un còp dessús per esfaçar las traças, que se torne pas trobar los uòus. Solament arriba que los crancs caven de galariás per s'emparar dels uòus. Quand ne tròban un, lo tornan montar defòra e lo trincan amb la pinça per manjar lo mojòl. Lo trabalh dels benevòls es de recaptar los uòus e de los portar dins un pargue barrat de tela d'aram per los aparar

... pondre uòus...

Cada an, d'octobre a març, de benevòls passan las nuèches entièras a córrer las plajas conegudas coma grands sitis de ponda per empachar los braconièrs de venir amassar los uòus per los manjar o los vendre. Es de nuèch, quand la mar es nauta, qu'òm i pòt endevenir de trobar una tortuga lut sus la plaja.

Las tortugas lut pòdon arribar a 1,95 m de talha per un pes de 900 kg. Son de nadairas de primièra, pòdon far al ras de 50 km de l'ora e son capablas de nadar sus 800 km en 20 jorns per arribar al siti de ponda.

Un cranc manja un uòu

... pausar los uòus...

dels crancs. Cavan un nis e i pausan los uòus. Tornan tapar lo trauc e plantan una bròca amb l'etiqueta del jorn e de l'ora de la ponda.

Lo trabalh es pas acabat.

Pus luènh, mentre que punteja l'alba, dos amics de las tortugas relèvan mai informacions. Mesuran la longor e la largor de la carapaça e agachan se la tortuga es bagada. S'es pas fach, li pausan una baga sus una de las aletas de darrièr amb una pinça especiala.

Plan segur, es malaisit que la tortuga se daissa pas far. Pr'aquò, es important de pausar aquelas bagas que permeton d'identificar cada animal. Aital se coneis las mensuracions de la tortuga e se pòt veire las evolucions d'una annada a l'autra. Es aital tanben que se sap se las tortugas van pondre dins mai d'un siti e quantes de còps i van. S'es pogut observar pondre al Gabon una tortuga qu'èra estada bagada dos ans abans en Guiana ! Fa veire que las tortugas lut son de grandas viatjairas !

... mesurar la tortuga...

Las bagas.

La baga pausada.

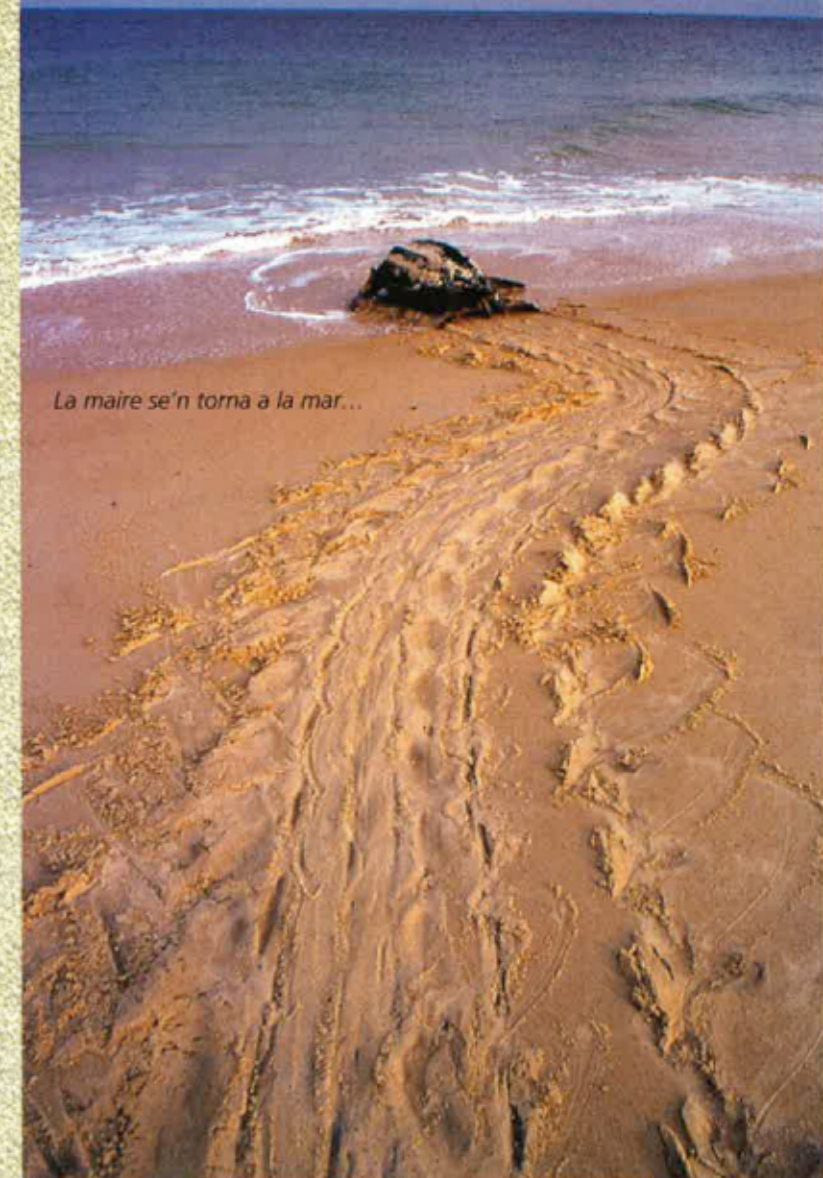
... bagar l'aleta.

Un còp acabat de pondre, la tortuga pòt tornar a la mar. Cal esperar de 60 a 70 jorns per que los pichons nascan. De 140 uòus naisson al mens 70 tortugons. Pauques arribaràn a far de tortugas. De còps, sòrton del sable al bèl mièg de l'après-miègjorn e resistisson pas de tant caud qu'es lo sable a la raja del solelh d'Àfrica. Arriba que los gavians los vengan manjar. La nuèch, son los crancs tornar mai que los atrapan sens qu'ajan cap d'espèr de se salvar. Los perilhs contunhan dins l'aiga, amb los peisses que los velhan per los manjar. S'estima que sus 1 000 tortugas nascudas una arribarà a l'edat adulta. E la tortuga lut se pòt pas reproduir qu'a partir de dotze ans.

Ara, fa qualques annadas qu'aquelas tortugas son protegidas, mas sovent, la proteccion es mal respectada. Alara, la pus granda tortuga de nòstra tèrra risca de desaparèisser...

Una jove escapada...

La maire se'n torna a la mar...

...e totas se'n van...

Tèxte e fotografias de Fred Lavail.